

Finansieringskilder i landbruget nu og i fremtiden

Jan Terkelsen
Specialkonsulent
VFL, Finans & Formue

Agenda

- Hvordan er landbruget finansieret i dag
- Pensionskapital
- Aktiviteter med formål at øge kapital tilførsel
 - Pensionskasser
 - Erhvervsobligationer
 - Pantebrevsmarkedet
 - Landbrugets FinansieringsBank
 - Vækstfonden

Landbrugets gæld 2008 - 2012

Landbrugets gæld ultimo, mia. kr.					
	2008	2009	2010	2011	2012*
Realkreditinstitutter i alt	243,7	266,5	272,0	272,5	275,8
heraf rentetilpasningslån	187,7	221,9	236,4	240,5	245,5
heraf med renteloft	12,3	9,2	8,6	8,1	7,4
heraf med afdragsfrihed	129,0	153,6	164,4	168,5	172,0
Pengeinstitutter	65,6	62,6	66,0	65,7	66,5*
Privat gæld	5,6	4,3	3,7	4,4	4,3*
Varegæld	14,0	14,2	13,6	12,6	13,6*
Moms, skat mv.	1,6	2,3	1,9	2,2	2,2*
Gæld i alt, tinglyst værdi	330,8	350,0	357,1	357,5	362,4

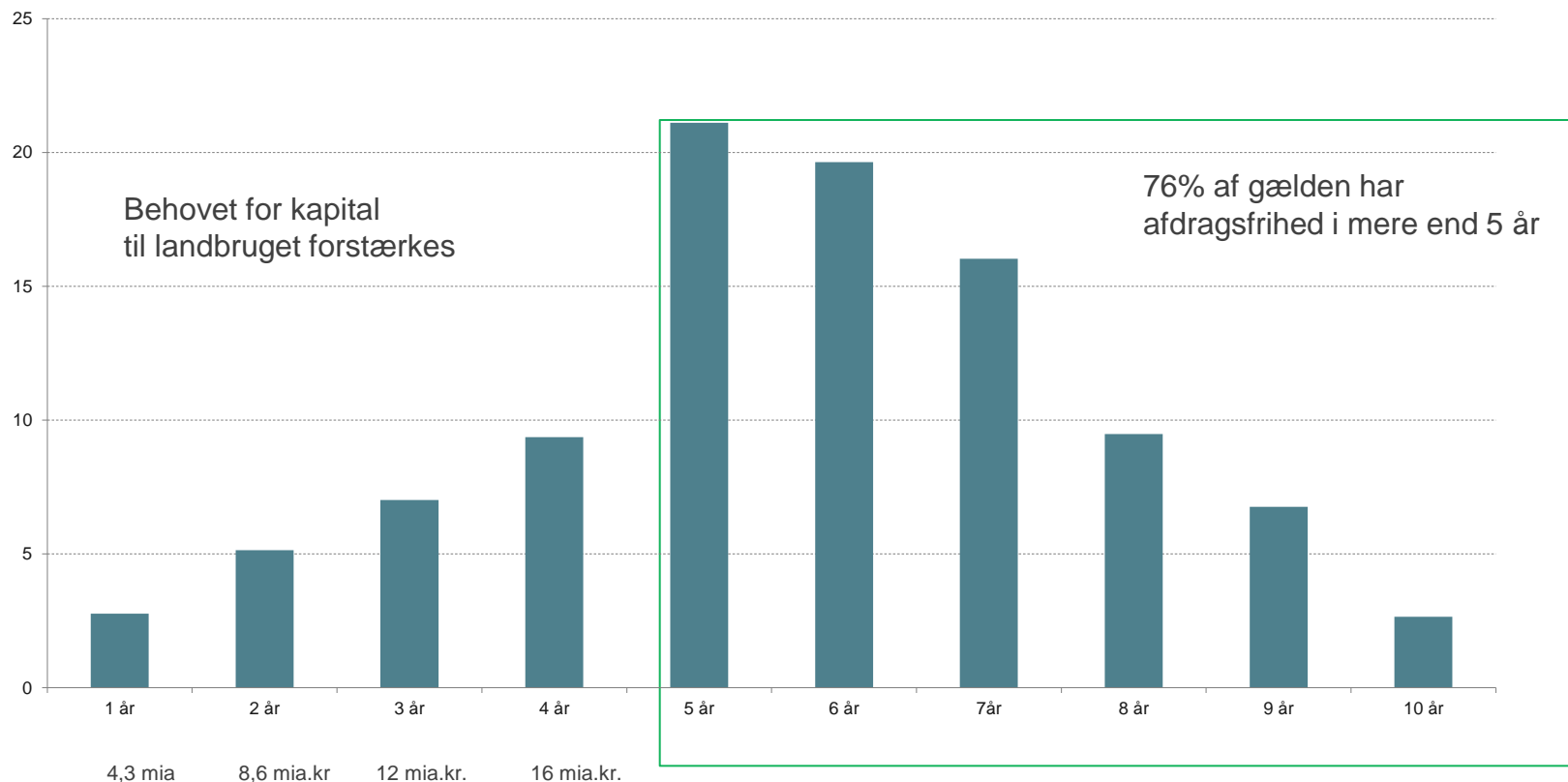
Kilde: Realkreditinstitutterne, Regnskabsdatabasen og Danmarks Statistik. Omfatter bedrifter over 10 ha samt bedrifter herunder med en væsentlig landbrugsproduktion. Ekskl. udlån til gartnerier. Inkl. realkreditgæld på tilforpagtede aktiver.
 * Skøn baseret på foreløbige regnskabsresultater

udløber=likviditets

Rentetilpasningslån adfærdsreguleres fra F1 til længere og 6 mdr. citalån
 Afdragsfriheden udløber

Andel restgæld på afdragsfrie lån fordelt efter antal tilbageværende afdragsfri år i pct.

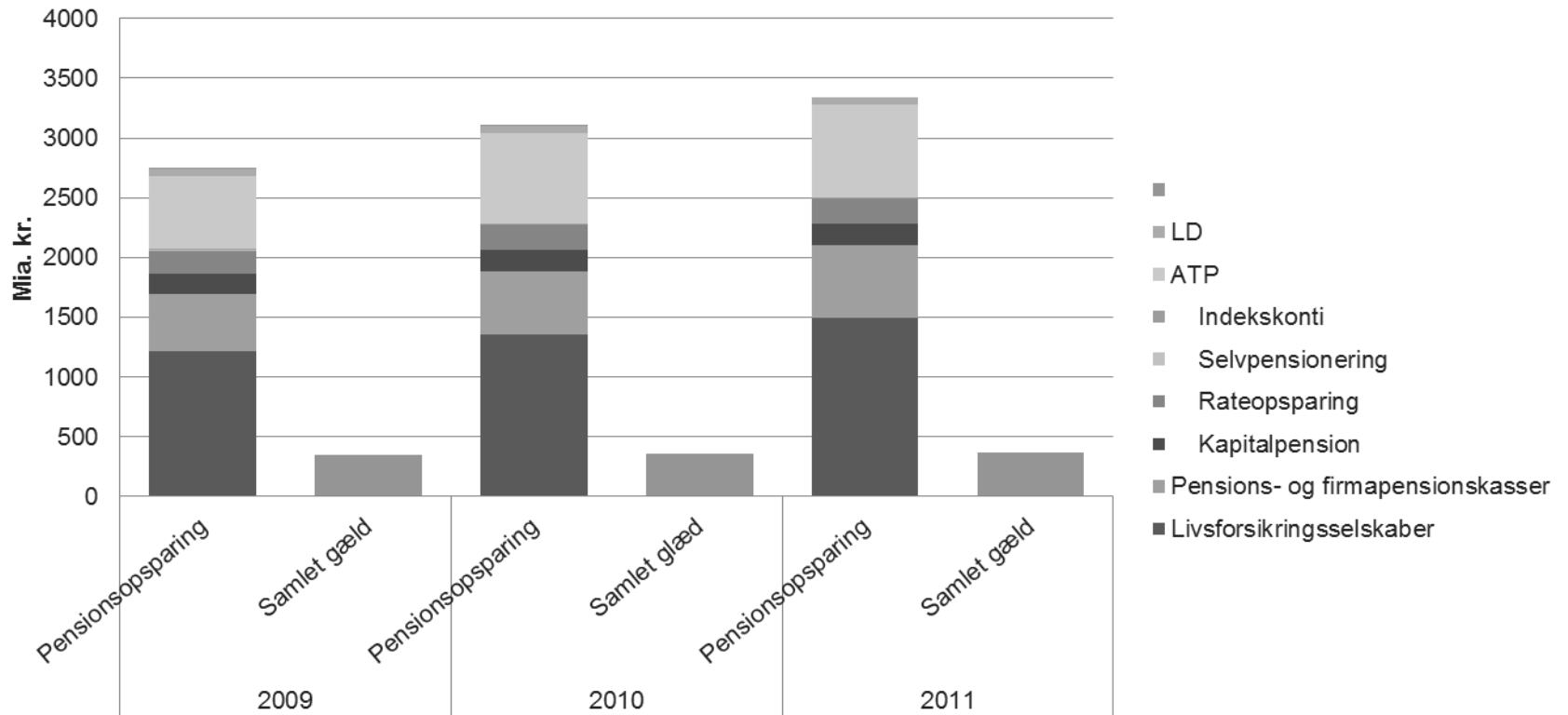

4,3 mia 8,6 mia.kr 12 mia.kr. 16 mia.kr.

Hvad gør landmanden ?
Planlæg i god tid !

Hovedparten ligger i år 5,6 & 7

Danmarks pensionsopsparing og landbrugets gæld

1% af pensionsmidler udgør 33 mia.kr. svarende til 9% af landbrugets gæld

Kapitalen søger derned hvor afkast/risiko forholdet er mest attraktiv

Landbruget konkurrerer med al verdens andre investeringsobjekter

Børsnoterede aktier
 Unoterede aktier
 Alternativ energi, sol, vind, bio
 Realkreditobligationer
 Statsobligationer
 Emerging markets
 Udlejningsejendomme
 Off. Motorveje, sygehuse, skov
 ...mm.

Indikator	Landbrug	Økonomisk styrke	Relative styrke
Udvalgte indikatorer	6,8 %	20,6 %	48,1 %
Økonomisk styrke	10.242.000 kr	771.000 kr	60.000 %
Økonomisk styrke	1.892.000 kr	1.177.000 kr	62.200 %
Økonomisk styrke	911.000 kr	448.000 kr	49.200 %

Høje afkastkrav til landbruget

Aktiviteter med formål at øge kapital tilførsel til landbruget

- Pensionskasser
- Erhvervsobligationer
- Pantebrevsmarkedet
- Landbrugets FinansieringsBank
- Vækstfonden

Pensionsmidler direkte investering i landbruget

**Landmanden ansvarlig
for landbrugets drift**

**Landmand betaler
forpagtningsafgift**

**Købsoption til
landmand**

**Fonden har indsigt i
driften via et
bestyrelsesmedlem**

Fond ejer jord & bygninger

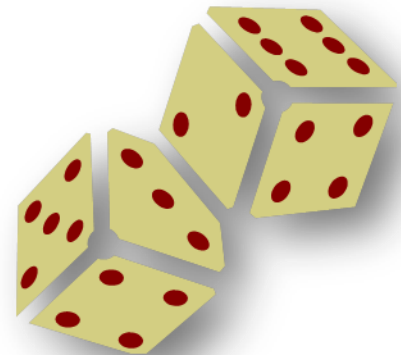
**Landbrugsjord
Betaler
forpagtningsafgift**

**Landbrugs-
bygninger
Betaler leje**

Landmandens driftsselskab

Tilbagekøbs ordninger

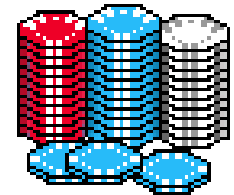
- Adgang til at overtage bedriften efter 5 -10 år
- 80% af værdistigningen
- For at gøre det attraktivt for landmanden og give ham ejerskab

Fordele for landmand og investor

- For landmand mulighed for:
 - etablering med begrænset egenkapital
 - mulighed for større udvidelser/investeringer

- For investorer giver landbrug:
 - en god inflationssikret investering
 - investering i et erhverv i verdensklasse
 - ny aktivklasse – diversificeret aktivportefølje

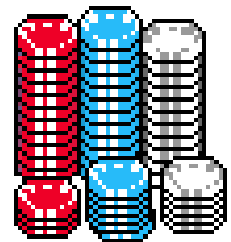
Erhvervsobligationer

- I USA er siden 1945 50-60% erhvervslån
- I Europa 30-50% erhvervslån
- I Danmark er der tradition for banklån til erhverv
- Krav om kredit rating historie via kreditvurderingsbureauer – fx Moodys & Std.Poors
- Investorer kræver ca. 5 års kredit rating historik

Erhvervsobligationer – lån i puljer

- Ensartede landbrugslån samles i puljer
- Udstede værdipapirer m. sikkerhed i puljer af landbrugslån - sekurisering af lån
- Investorer typisk pensionskasser
- Lovmæssige barrierer er på plads januar 2014

Barrierer der skal overvindes for erhvervsobligationer

- Kreditvurderingen – en stor udfordring
- I DK mangler vi tradition for kreditbureauers kreditrating
- I USA er en lang rating tradition
- 1) Web baseret første screening
- 2) Hvis ok, udarbejdelse af rating

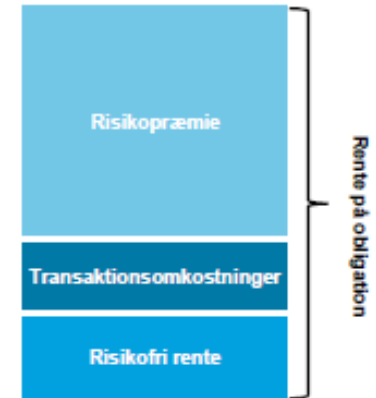
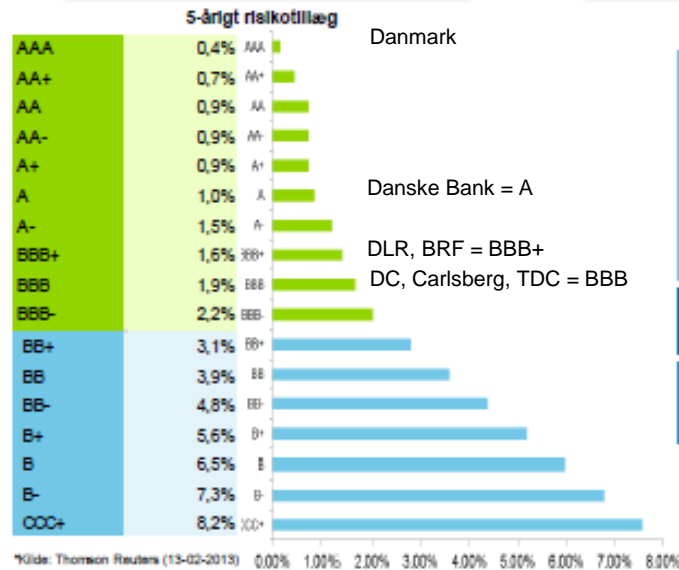
Kreditvurdering – proces og metode

Fra ratingklasse til individuel pris

Gennemsigtelig kreditvurdering giver en fair markedsrente
 Ugennemsigtelig kreditvurdering medfører for høj lånerente

AAA	Investment grade
AA+	
AA	
AA-	
A	
A-	
BBB+	
BBB	
BBB-	
BB+	Speculative grade
BB	
BB-	
B+	
B	Extremely speculative or little recovery prospects
B-	
CCC+	
CCC	
CC	
C	
D	

Pensionskasser på vej ind i pantebreve

- Pensionskasser er på vej ind i pantebrevsmarkedet – ikke landbrug endnu
- Dække det tomrum som banker ikke dækker

Landbrugets FinansieringsBank

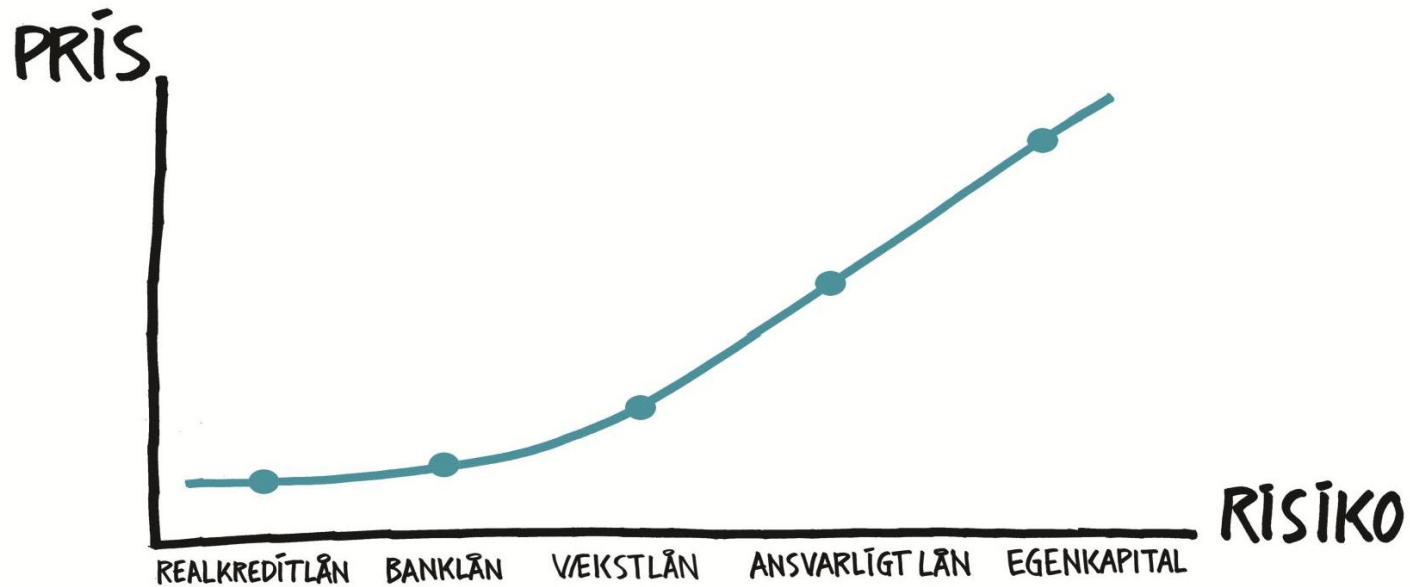
- Rekonstruktion
- Generationsskifte
- Ny investeringer

- Ny strategi er under udarbejdelse

Vækstlån og vækstkaution

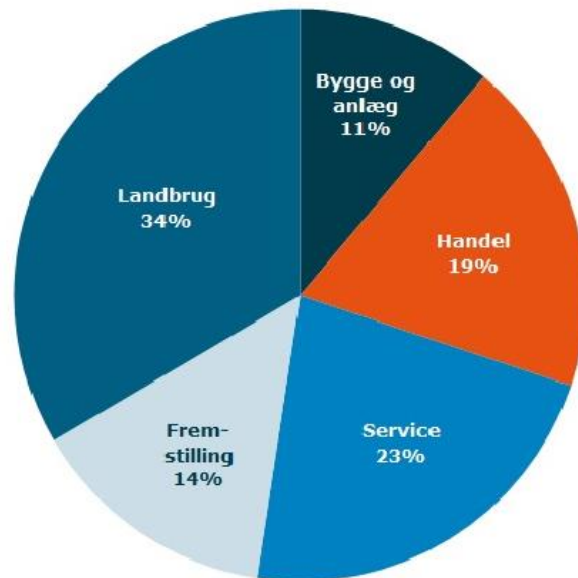
- Lån ydes af Vækstfonden
- Vækstlån større end 2 mio. kr. (1,3 *bankrente)
- Vækst kaution under 2 mio.kr.
- Ansvarlige lån (13,5-14%)
- Altid en samlet finansieringsløsning/pakke

Omkostninger ved renter, lån og egenkapital

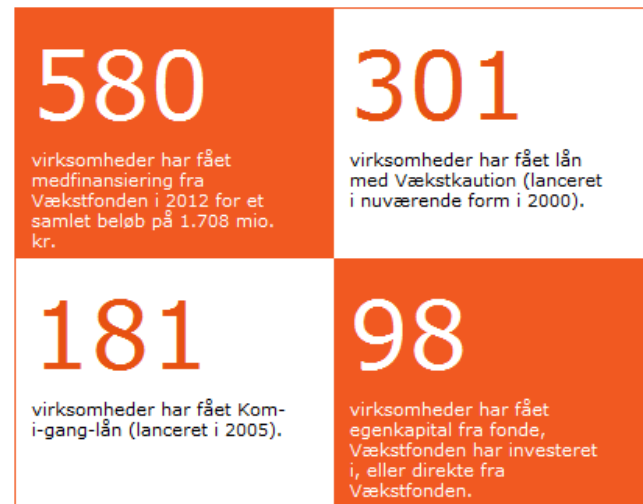

Vækstlån=Banklån + ca 2-3%

Lån og kautioner i 2012 fordelt på brancher

Samlet aktivitet i 2012

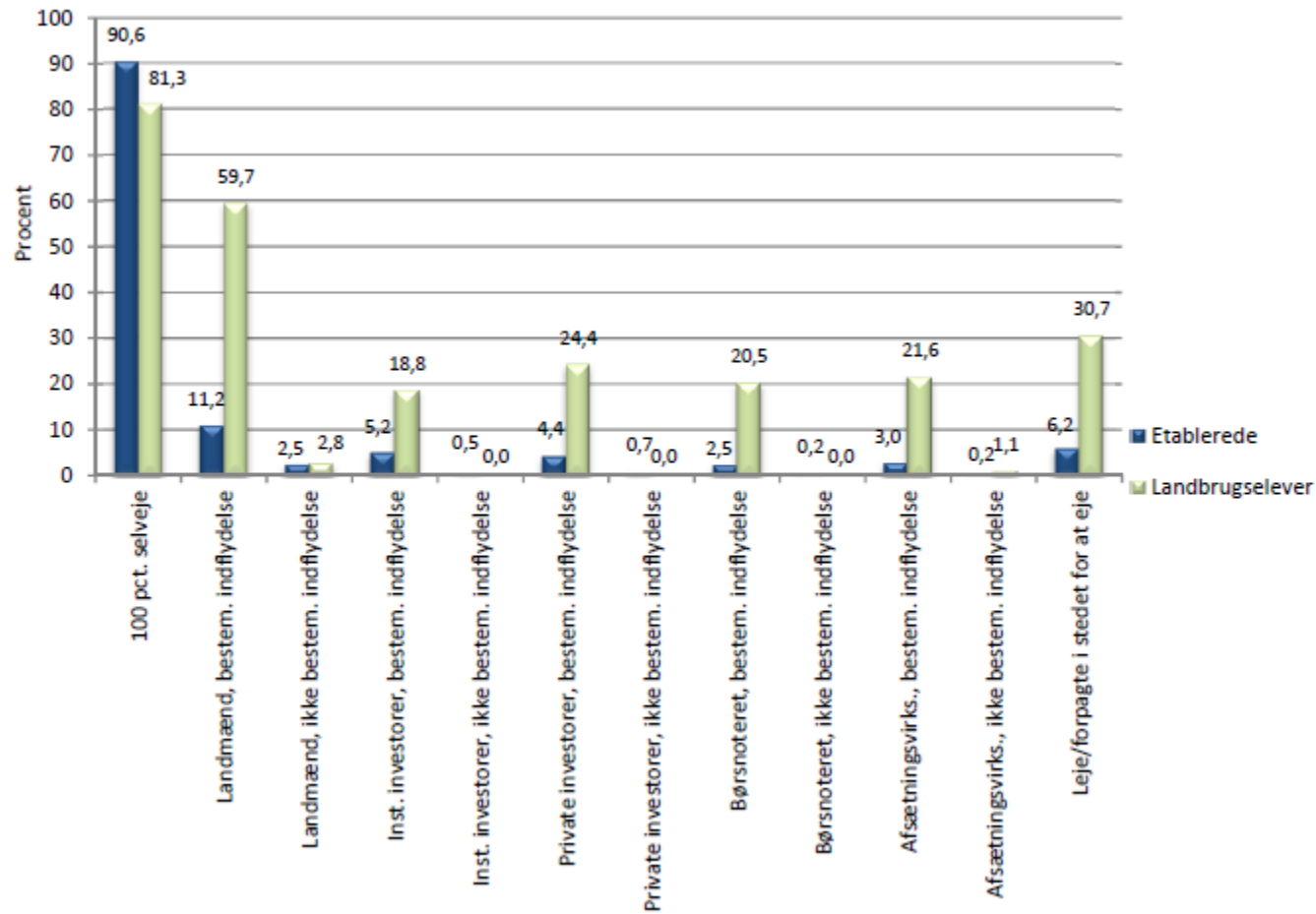

Nogle ejerformer åbner nye muligheder

- A/S og ApS åbner mulighed for ekstern egenkapital pensionsmidler og fonde
- Erhvervsobligations finansiering kan anvendes af selskaber og personlig ejet landbrug

Unge landmænds holdning

Konklusioner

- Stort uløst kapitalbehov i landbruget
- Kæmpe pensionsformuer
- Kapital flyder derhen hvor afkast/risiko er attraktiv
- Mange nye aktiviteter er igang

Afslutningvis

- Spørgsmål

